

"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"

תקציר שאלות ותשובות
בהלכות ימי הפורים ועיון בסיפור
"מגילת אסתר"

מרדכי אפרתי
גבעת שמואל

מהדורה מורחבת לרגל "פורים המשולש" ופורים "קורונה", אדר התשפ"א ©

הקדמה

כל גדולי ישראל ובעיקר אלו המוזכרים בתנ"ך מהווים עבורנו דמויות לחיקוי והערצה.

מה יש ללמוד ממרדכי ואסתר ?

לכאורה התשובה מאוד פשוטה.

ממרדכי אנו לומדים כיצד לא להיכנע לדברים אסורים, כיצד להילחם על מה שאתה מאמין, כיצד להיות דבק באמונה ולעולם לא להתיאש ולדעת שאם לא "הולך", תמיד "רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר".

מאסתר אנו לומדים כיצד יש לציית לגדולי ישראל, כיצד יש למסור את הנפש כדי להציל יהודים, כיצד לפנות לקב"ה בעת צרה וצום.

למרות כל האמור לעיל יש משהו הרבה יותר "גדול" באישיות של מרדכי ואסתר שיכול להוות סמל חשוב בעבודת השם.

אכן נכון, תליית המן ובניו והפור שהתהפך גרם ש "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר".

אבל מה עם העניין האישי של מרדכי ואסתר?

אישתו, (לפי חלק מחז"ל) אסתר, חיה מול עיניו עם גבר זר, גוי.

הוא נמצא בארמון המלוכה (אחשורוש ממנה אותו שר במקום המן) וסביר להניח שכל יום ראה את אהובת ליבו, האישה שהייתה חלק ממנו נמצאת בזרועותיו של אחשורוש (על פי הפשט. לא כך ע"פ הדרש).

הגדלות של מרדכי ואסתר הייתה שהם יכלו לשמוח עם עם ישראל על הצלת כלל ישראל למרות שזה היה כרוך במחיר הריסת התא המשפחתי שלהם.

המן אמר על עם ישראל "עם מפוזר ומפורד" – מרדכי ואסתר מדגימים את ההפך הגמור.

עמלק זינב "את כל הנחשלים אחריך" והבין שלכלל העם לא יהיה כל כך איכפת על הפגיעה בשוליים – מרדכי ואסתר מראים אהבה ללא גבול לכל יהודי.

אולי גם את זה אפשר ללמוד מהמגילה.

פורים שמח וגאולה ברחמים בקרוב.

כותב ועורך מרדכי אפרתי
© 0525219169 efratis@neto.net.il

החוברת מוקדשת

לעילוי נשמת

הרב נפתלי הרץ בן הרב יצחק אייזיק ע"ה

יאצ'קה מרים בת רחל ע"ה

הנריקו בן רינה ע"ה.

ולרפואת

ציפורה בת גרשון והניה

פורים "משולש" ופורים "קורונה"

פורים המשולש

השנה חל פורים ביום שישי (יד אדר) ושושן פורים, פורים של הערים המוקפות חומה מימות יהשע בן נון (ירושלים), חל בשבת

לגבי הערים שאינן מוקפות חומה אין כל הבדל מפורים הרגיל פרט לכך שאת סעודת פורים יש להקדים ולאכול לפני חצות היום ביום שישי (כדי להגיע רעב לסעודת השבת וכדי להספיק את שאר מצוות הפורים)

לגבי הערים המוקפות חומה מימות יהשע בן נון החוגגות את פורים בטו' אדר חז"ל ואמורות לקרוא מגילה בשבת אסרו חכמים לקרוא לציבור מגילה בשבת שמא יטלטל אותה ברה"ר יותר מארבע אמות כדי למצוא משהו שילמד אותו לקרוא.

מסיבה זו כל עניני הפורים בשנה זו בערים המוקפות חומה נפרשים לשלושה ימים כדלהלן:

יום חמישי בלילה – קוראים מגילה.

יום שישי בבוקר - קוראים מגילה ונותנים מתנות לאביונים.

יום שבת - אומרים 'על הניסים' וקוראים 'ויבוא עמלק' (ולא אומרים 'אב הרחמים'). טוב להרבות בסעודת שבת כעין סעודת פורים, וגם לתת משלוח מנות אחד לחברו (לצאת ידי דעת הפוסקים שסעודה ומשלוח מנות הנם בשבת).

יום ראשון - עושים סעודה ומשלוח מנות ביום ראשון

פורים בצל "הקורונה" (ע"פ הנחיות הרבנות הראשית)

נשים

השנה אינן צריכות להחמיר ולבוא לשמוע פרשת זכור, כדי להימנע מהתקהלויות, ויסמכו (השנה עקב המצב) על גדולי הפוסקים שסוברים שהנשים פטורות משמיעת פרשת זכור [אלא אם כן יעשו זאת בלי התקהלות של הרבה נשים]. ואינן צריכות התרה על כך שבשנה זו לא ישמעו פרשת זכור.

ילדים

עד גיל 13 פטורים בשנה זו מקריאת פרשת 'זכור' ויחנכו אותם לקרוא מתוך החומש בבית את פרשת זכור.

מקרא מגילה

חייבים לשמוע קריאת המגילה מתוך קלף ולא יוצאים ידי חובת קריאת המגילה על ידי רדיו תכנת ZOOM וכדו'. ויש לארגן מנינים מצומצמים לקריאת מגילה לנשים

סעודת פורים

הנערכת ביום שישי, ובירושלים ביום ראשון, יש לקיים הסעודה בחוג המשפחה הגרעיני המצומצם ככל האפשר.

משלוח מנות

[בכל הארץ ביום שישי, ובירושלים ולוד ביום ראשון], יש להסתפק בעיקר ההלכה, לתת שתי מנות לשתי אנשים. ולא להרבות במשלוח מנות כמו שעושים בשאר שנים.

מתנות לאביונים

לתת לכל הפחות שתי מתנות לשני אביונים, והשנה יש להרבות במתנות לאביונים וישתדלו לחלק מתנות לאביונים בדרך של העברה בנקאית וכדו'.

מסיבות פורים

השנה יש לבטל את מסיבות פורים הנערכים בכל שנה בישיבות ובמוסדות חינוך, ולקיים השמחה בחוג משפחתי מצומצם בבתים.

לקט שאלות ותשובות על "מגילת אסתר"

מס'	השאלה	התשובה
1	מדוע אחשורוש עשה משתה לכל שריו ועבדיו דווקא בשנת שלוש למולכו ?	הקב"ה הבטיח ע"י ירמיה (כט, י) " לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם" וכן הבטיח ע"י דניאל (ט, ב) " למלאות לחרבות ירושלים שבעים שנה" בלשאצר חישוב: 45 שנות מלכות נבוכדנצר + 23 שנות אויל מרודך + 2 שנות מלכותו שלו = 70 שנה וראה שעם ישראל לא ניגאל ולכן הוציא את כלי המקדש וחגג איתם בשיכרות ונהרג. אחשורוש טען שבלשאצר טעה ועליו היה לספור מתחילת גלות בבל ולא ממלכות נבוכדנצר (שהרי נאמר "לפי מלאת לבבל" ולא "למלכות בבל") ולכן הוא חישוב כדלהלן: 70 שנה מתחילת גלות בבל הסתיימו בשנת 3 למולכו ולכן עשה משתה עם כלי המקדש (לכן אומרים את המילים "וכלים מכלים שונים" במנגינה עצובה) כי חשב שהנה עברו 70 שנה ואם ישראל לא נגאלו סימן שהקב"ה לא יגאל אותם לעולם. אבל גם אחשורוש טעה כיוון שהיה צריך למנות 70 שנה מחורבן ירושלים כאשר נשרפה העיר (למלאות לחרבות ירושלים) ולא מתחילת הגלות.
2	מה היה טיב היחסים בין אחשורוש לאישתו ושתי ?	"הוא אחשורוש המלך מהודו ועד כוש" – חז"ל מגלים לנו שהוא לא היה מזרע המלוכה (היה שומר הסוסים של בלשצאר אביה של ושתי) אלא קנה את המלוכה בכסף וושתי הרגישה שהיא המלכה האמיתית כיוון שבאה מזרע המלוכה ולכן אחשורוש עשה כל מיני דברים להראות שהוא המולך ולא היא וושתי עשתה הכל להראות שהיא המלכה השולטת ולא הוא. לדוגמא: העביר את הבירה מבבל (בה אביה של ושתי מלך) לשושן להראות שלטון חדש, בנה לעצמו כסא כמו שלמה המלך, קורא לושתי לבוא ולציית לו להראות שהוא שולט עליה, קורא לה (ביד הסריסים) באמצעות שליחים לא חשובים. גם ושתי ניסתה להראות את שליטתה עליו ולכן גם היא עושה משתה ובמקום לעשות אותו בארמון שלה היא בכוונה עושה אותו ב "בית המלכות אשר למלך אחשורוש" להראות שהארמון שלה.
3	מדוע אחשורוש מביא את דינה של ושתי לפני שבעת השרים היושבים ראשונה במלכות ולא לפני השופטים ?	אחשורוש באמת לא רצה להרוג את ושתי, הוא רק רצה להראות לה שהוא השולט ולכן הביא את דינה בפני השרים הכי קרובים אליו ואמר להם בחשאי להוציא אותה עם נזיפה בלבד ולא להרגה אבל המן (ממוכן) קילקל את כל התכנית בזה שאמר שחייבים להורגה בגלל שמעתה כולם יבזו את בעליהן.
4	מדוע המסיבה ערכה 180 יום?	חז"ל מספרים במדרש שנבוכדנצר החביא בנהר פרת 1080 אוצרות והם הגיעו לידי של כורש. אחשורוש ירש אותם מכורש והראה אותם לאורחיו. בכל יום הראה 6 אוצרות שנא' "בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו" (6 מילים) ואם נחלק 1080 ל 6 נקבל בדיוק 180 יום (הגר"א)
5	מדוע המילה האות ח' במילה "חור כרפס ותכלת" כתובה במגילה באות גדולה ?	אחשורוש לבש במשתה את בגדי הכהן הגדול וכידוע לכהן הגדול היו 8 (ח) בגדים.
6	איך האגרות הראשונות ששלח אחשורוש (שכל איש יהיה שורר בביתו) הצילו את עם ישראל ?	הקב"ה ממציא את התרופה לפני המכה. הגזירה שכל איש יהיה שורר בביתו נראתה בעיני העם כמטופשת והביאה אותם לחשוב שאחשורוש סתם טיפש ואין חשיבות לגזרותיו ולכן כאשר שלח את האגרות השניות "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים" העם הפרסי זילזל גם בגזירה זו וחשב שגם היא עוד אחת משגעונותיו של אחשורוש.
7	מדוע דוקא מרדכי זכה לגאול ולהציל את ישראל?	"בן קיש איש ימיני" היה משבט בנימין. בנימין היה היחיד שלא נטל חלק במכירת יוסף וכן היה היחיד שלא השתחוה לעשיו כאשר נפגש עם יעקב (כי טרם נולד)
8	מדוע הפועל "הגלה" מוזכר 3 פעמים בפסוק המדבר על מרדכי "אשר הגלה מירושלים... אשר הגלתה עם יכניה... אשר הגלה נבוכדנצר"	מרדכי גלה 3 פעמים. בפעם הראשונה הוגלה יחד עם יכניה לבבל. לאחר מכן חזר לירושלים. לאחר מכן, בפעם השנייה הוגלה ע"י נבוכדנצר כאשר החריב את המקדש. לאחר מכן חזר שוב לירושלים כאשר כורש נתן את הסכמתו לבנות את המקדש. לאחר מכן יצא שוב בפעם השלישית לגלות בבבל כאשר נפסקה הבניה בירושלים. (תרגום שני והגר"א)

9	למה מרדכי ציווה את אסתר לא לגלות את מולדתה ?	1 (שם אחשורוש יתרגו עליה וירצה להרגה הוא לא יהרוג את עם ישראל 2) כדי שלא ידעו שהיא מזרע שאול המלך אלא יחשבו שהיא ממשפחה בזויה ואחשורוש לא יחשוק בה (רש"י 3) כדי שהאנשים בארמון לא יהססו להתחבר איתה וכך ידע מה קורה בארמון ואיך להצילה
10	אחשורוש המליך את אסתר תחת ושתי ואם כן מדוע כמה פסוקים לאחר מכן (ב,יט) הוא שוב מחפש אישה שנא' "ובהיקבץ בתולות שנית" ?	חז"ל אומרים שאחשורוש לא ידע מה לעשות כדי שאסתר תגלה לו את מוצאה ואחד מיועציו (י"א שהיה זה מרדכי וראה מעם לועז) אמר לו לעשות עצמו שהוא מחפש אישה נוספת וזה יגרום לאסתר לחשוש שהיא תפסיד את המלוכה וכך תגלה את מוצאה כדי לרצות את אחשורוש.
11	המן אומר " יכתב לאבדם" למה לא "יכתב להרגם" ?	1 (אחשורוש סיכם איתו "לעבדם" דהיינו להפוך את ישראל לעבדים ואילו הוא השאיר את אותו צליל אבל שינה אות את "לאבדם" 2) לפי האר"י ז"ל אם הגזירה חתומה בדם (רוחני) אין כבר אפשרות לבטלה אבל כאן הגזירה לא היתה חתומה בדם וזה רמוז במילה "לאבדם" לא בדם.
12	מה פירוש המילים "פתשגן הכתב" ?	אבן עזרא : נוסח הגזירה
13	מדוע מרדכי הסתובב בעיר לבוש שק ואפר ?	הגזירה היתה להרוג את היהודים בעוד 11 חודש ביג' אדר. את הגזירה הזו שלח המן לשרים ולאחשדרפנים אבל לעם הפרסי הוא לא כתב את הגזירה הזו אלא כתב להם להיות מוכנים ליום יג' באדר לקבל פקודות מה לעשות. המן עשה זאת בכוונה כיוון שחשש שאם העם ידע שרוצים להשמיד את היהודים הם ישאלו שאלות ויתנגדו וכך הגזירה תתבטל ולכן עשה הכל בחשאי. לכן, כדי לקלקל להמן את תוכנו מרדכי בכוונה הולך עם שק לעיני כל העם בעיר כדי שהענין יתגלה ואולי הגזירה תתבטל ע"י העם.
14	מדוע מרדכי האיצ באסתר להכנס מיד לאחשורוש לבטל את הגזירה הרי יש עוד כשנה עד שהגזירה תתקיים ?	1 (לדעת רש"י הסיבה היא שמרדכי חשש שאולי בעוד שנה אחשורוש כבר לא יחפוץ באסתר וירצה אישה אחרת 2) כאשר מדובר בהצלת עם ישראל אסור לחכות 3) מרדכי ראה שהעם עכשיו חזר בתשובה ע"י שקו ובכיותיו וזו שעת כושר שמשמים ירחמו והגזירה תתבטל ואם היא תחכה אולי העם כבר יתקרב מתשובתו ולא יהיה ראוי להצלה 4) רצה שהיא תפעל מייד בחודש ניסן כי זה חודש מלומד בניסים
15	אחשורוש מבטיח לאסתר לתת לה "עד חצי המלכות". למה התכוון ?	אמר לה שמוכן לתת לה הכל פרט לדבר שחוצץ (חצי) בינו לבין המלכות והוא – בנין בית המקדש. אחשורוש לא היה מוכן להבטיח לאסתר שיתיר לבנות את בית המקדש כיון שחשש שאם יעשה זאת היהודים יעזבו את ממלכתו ויחזרו לא"י וכך מלכותו תיפגע.
16	"בלילה ההוא נדדה שנת המלך" למה ?	1 (אחשורוש חשד שאסתר בוגדת בו עם המן כיוון שכל פעם כשהזמינה אותו למשתה ביקשה שגם המן יבוא וזה הדיר שינה מעיניו 2) ראה בחלומו שהמן רוצה להורגו 3) כביכול עד כה השגחת הקב"ה על עם ישראל היתה במצב של "שינה" ולכן המן הצליח אבל עתה "השינה" – חוסר ההשגחה כביכול של הקב"ה מעם ישראל "נדדה" – הסתלקה והוא התחיל להושיע אותם.
17	למה בפרק ב' כתוב "בגתן ותרש" ואילו בפרק ו' כתוב "בגתנא ותרש"	כותבי זכרונות המלך שכתבו כיצד הציל מרדכי את אחשורוש רצו להמעיט במעשהו וכתבו שמרדכי לא ידע בדיוק מי רצה להרוג את אחשורוש ולכן כתבו שאמר : שמי שרצה להרוג את אחשורוש הוא בגתן או תרש אבל עתה כאשר מרדכי עולה לגדולה והם הקריאו לאחשורוש את מה שהם כתבו המילה "או" התפצלה לשתיים האות א' התחברה למילה "בגתן" ולכן נכתב "בגתנא" והאות ו' התחברה למילה "תרש" ולכן כתוב "ותרש"
18	זרש וחכמיו אומרים להמן "אם מזרע היהודים מרדכי...לא תוכל לו נפול תפול לפניו" למה במקום לעודד אותו מיאשים אותו ?	הם לא התכוונו שהוא יפול ויאבד אלא אמרו לו : אם מרדכי הוא יהודי, ליהודים יש רחמנות ולכן אנחנו מציעים לך "ליפול לפניו" – להתחנן לו ולעורר את רחמיו וכך תינצל.
19	"ופני המן חפוי" מה פירוש ?	הנוהל במלכות פרס היה שכאשר המלך כעס על מישהו ורצה להורגו עבדי המלך היו מכסים את פניו מייד כדי שהלך לא יראהו ולא ייזכר במעשיו הרעים .
20	"והעיר שושן צהלה ושמחה" מה ההבדל בן "צהלה" ל "שמחה" ?	צהלה היא החדוה הנראית על הפנים ושמחה היא השמחה בלב

משנכנס אדר – שו"ת בענין ימי הפורים

מס	השאלה	התשובה
1	"משנכנס אדר מרבין בשמחה" למה הכוונה?	יש אומרים להרבות בפעולות של שמחה אבל לדעת גרש"ז אורבך (הליכות שלמה) הכוונה היא להסיר מליבו כל דאגה ועצב. ויש נהגו לשתות יין בחודש אדר עד פורים (כך נהג הסטייפלער)
2	נולד בשנה מעוברת מתי יחול הבר המצוה שלו?	נולד באדר א' ובר המצוה בשנה מעוברת – עושה בר מצוה באדר א' נולד באדר ב' ובר המצוה בשנה מעוברת – עושה בר מצוה באדר ב'
3	נפטר בשנה לא מעוברת מתי האזכרה שלו?	נולד באדר בשנה רגילה ובר המצוה בשנה מעוברת – י"א שיעשה את בר המצוה באדר ב' (רמ"א) וי"א שיעשה באדר א' ((מהר"ש הלוי בפר"ח) נפטר בשנה לא מעוברת – האזכרה בשנה מעוברת תהיה באדר ב' (לדעת הספרדים) חוץ מהשנה הראשונה שיעשו את האזכרה באדר א' ואילו לדעת האשכנזים האזכרה תהיה באדר א' (ויש מחמירים שיהיה ש"צ גם באדר ב'). והעליה לקבר ביום השנה כאשר שנת האבלות בשנה מעוברת תהיה ביום האזכרה.
4	מתי קוראים את פרשת "שקלים" ומדוע?	קוראים את פרשת "שקלים" בשבת שלפני ר"ח אדר ובגלל הסיבות הבאות: נאמר בתורה "זאת עולת חודש בחודשו לחדשי השנה" והגמ' לומדת מכך שיש להקריב בבית המקדש את קורבנות התמיד המוספים וכו' מבעלי חיים חדשים שניקנו לאחר ר"ח ניסן ולכן בר"ח אדר, חודש לפני זמן קניית הקרבנות החדשים, הכריזו וביקשו מהציבור לתרום את שקליהם כדי שיהיה כסף וזמן לקנות, וזכר לכך אנו קוראים את הציווי לתת שקלים למקדש כבר בשבת שלפני ר"ח אדר. שנית, מאחר ובפורים אנו קוראים את המגילה ובמגילה מסופר שהמן נתן עשרת אלפים שיקלי כסף לאחשורוש כדי שיתיר לו להרוג את היהודים ולכן כדי להקדים את המן אנו מזכירים את מתן מחצית השקל שלנו עוד לפני ר"ח אדר כדי שתעמוד ותכפר מול שקליו של המן הרעיון העומד בבסיס תשובה זו הוא שבכל שנה, האירועים שקרו בעבר והמסופרים במגילה מתרחשים שוב מבחינה רוחנית (זה פירוש הפסוק "והימים האלו נזכרים ונעשים"), כלומר כאשר נקרא על נתינת שיקלי המן כתמורה להיתר להשמיד את היהודים, אירוע כזה ממש קורה ומתרחש מבחינה רוחנית באותו רגע שקוראים אותו במגילה ולכן עלינו להקדים ולהזכיר את זכותנו במצות מחצית השקל עוד לפני ר"ח אדר
5	על מה צריך להקפיד בקריאת פרשת "זכור" ומדוע?	כידוע משה תיקן לקרוא בתורה בתורה בשבת וכן בשני ובחמישי בשחרית (כדי שלא יהיו שלשה ימים בלי שמיעת תורה) ועזרא הסופר תיקן שיהיו שלשה עולים, ועשרה פסוקים, וכן תיקן שיקראו בתורה במנחה של שבת. מכל זה נובע שקריאת התורה בשבת, במנחה של שבת ובשני וחמישי אינה מצוה מדאורייתא אלא רק תקנה. מאידך לדעת פוסקים רבים קריאת פרשת "זכור" היא מצוה מן התורה ובגלל זה מקפידים מאוד כדלהלן: 1. לקרוא מהס"ת המוגה והמהודר ביותר שיש בביהכ"ס 2. לקרוא בדיקדוק, ביטוי נכון ושלם של המילים והטעמים ושמיעת כל מילה 3. על הקורא בתורה לכוין להוציא ידי חובה את השומעים וגם עליהם חובה לכוין לצאת יד"ח בקריאתו 4. לא להעלות לתורה לעלית "זכור" קטן שלא הגיע למצות (לעלית "מפטיר" אחרת במהלך השנה י"א שמותר אם הוא יותר מגיל 6 ויודע למי מברכים)

6	<p>האם גם נשים חייבות בשמיעת פרשת "זכור" ?</p>	<p>אמנם לפי הכלל שאישה פטורה מ"מצות עשה שהזמן גרמין" היה אפשר לומר שאישה תהיה פטורה מ"זכור" הנאמר בזמן קבוע (שבת לפני פורים) אבל זוהי טעות כיון שהתורה לא קבעה זמן מוגדר למצות זכירת עמלק ויש לעשותה יום יום ורק חכמים הם אלו שהסמיכו אותה לפורים ולכן אישה חייבת ב"זכור"</p> <p>מאידך יש האומרים שאישה פטורה מ"זכור" כיון שמצות זכירת עמלק סמוכה בתורה למצות מחיית עמלק ומי שלא חייב במחיית עמלק אינו חייב בזכירת עמלק, ומאחר ונשים לא יוצאות לקרב ולא חייבות במחיה כך לא חייבות בזכירה</p> <p>ומאחר ויש בענין מחלוקת ההלכה היא שעדיף שאישה תשתדל ותבוא לשמוע (ואם אחרה אפשר לקרוא עבורה לאחר התפילה או במנחה אם יש עשרה אנשים, אבל לא יברכו על קריאה זו) אבל אם אינה יכולה להגיע, אינה חייבת ויכולה להקל ולסמוך על הפוטרים. (אא"כ נהגה לבוא 3 פעמים ואולי יש בכך משום נדר שעליו יש לה לבקש התרה)</p>
7	<p>האם מותר להוציא ס"ת במיוחד עבור נשים שטרם שמעו "זכור" ?</p>	<p>מותר ואפילו אם אין עשרה גברים עימהן אבל לא מברכים על הקריאה. עדיף לקרוא דוקא במהלך תפילת מנחה כדי לפתור בעיית המניין וגם כדי להימנע מלהוציא ס"ת במיוחד עבורן.</p>
8	<p>מדוע אין ברכה מיוחדת על קריאת פרשת זכור ?</p>	<p>א) אין מברכים על מעשה השחתה (ב) מטרת הברכה לפני כל מצוה היא לעורר את הכוונה והרעיון של המצווה אבל כאשר קוראים את פרשת זכור לא צריך משהו שיעורר את הכוונה כיוון שעצם הקריאה היא הכוונה (ג) על דבר שיוצאים בו ידי חובה בלב לא תקנו ברכה. לדוגמא: ביטול חמץ (ד) בברכות התורה בתפילה כבר כלולה ברכת הקריאה (וזו הסיבה שלא תקנו ברכה על עצם מצות הקריאה בתורה בכל שבוע)</p>
9	<p>הרי ביג' ניסן נכתבו האגרות להשמדת היהודים וביד', טו', טז' בניסן, צמה אסתר (רש"י, מגילה טו.) ואם כן מדוע צמים דוקא ביג' אדר תענית אסתר ?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ביום יג' באדר, יום בו שיברו אויבי היהודים להרגם, עמדו היהודים ונלחמו (לאחר שאחשורוש התיר להם בניסן הקודם עת קרה הנס בו אחשורוש תלה את המן) ומאחר וכאשר היו נילחמים המנהג היה לצום, כדי להראות שלא בוטחים בכוחם אלא בעזרת השם, לכן אנו צמים ביג' אדר להראות שהקב"ה עוזר לאדם ולעם ישראל בעת צרתם כאשר יתענו ויחזרו בתשובה 2. אכן היה צריך לצום בניסן אבל חכמים לא רצו לקבוע צום בחודש שבו נגאלו אבותינו ושבנו הוקם המשכן. 3. חכמים חששו שמא ע"י ריבוי האכילה בסעודת פורים ושתיית היין יגיעו להוללות ולחטא ולכן הקדימו תענית יום לפני כן כסגולה להנצל מהחטא וכן כדי שיהיו זריזים למקרא מגילה ולא יתעסקו באכילה
10	<p>מי פטור מתענית אסתר ? (הפטור מהצום אינו מתיר אכילת תענוג אלא רק אכילה לקיום הגוף)</p>	<p>בגלל שהפוסקים נחלקו אם התענית חובה מדברי קבלה, מדברי סופרים או מצד המינהג בלבד הקלו בה ופטרו את האנשים המפורטים להלן:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. מעוברת (מהחודש השלישי ואם סובלת ממיחושים והקאות, פטורה אפילו לפני כן) 2. מניקה או ל"ע אשה שהפילה (תוך 24 חודש מיום הלידה או ההפלה, אפילו פסקה להניק) 3. קטנים עד גיל מצוות (13 לזכר ו 12 לנקבה). פחות מכך לא יתענו אפילו לשעות 4. חולה אפילו שאין בו סכנה או אפילו חולה שהתרפא כבר אבל עדיין חלש ואפילו מי שמצטער מכאב עיניים 5. זקן תשוש כח (אפילו מתחזק והולך כבריא) 6. חתן וכלה בתוך שבעת ימי חופתם 7. מוהל, סנדק, אבי הבן אם המילה ביום תענית אסתר ויאכלו רק לאחר המילה <p>שאר האנשים צריכים להקפיד ולהתענות</p>

<p>לספרדים מותר לשטוף את הפה ובתנאי שיפלוט את המים ולא יבלע. לאשכנזים – אסור.</p> <p>אבל אין כל איסור להתרחץ בתענית אסתר .</p>	<p>11</p> <p>ידוע שבצום יום כיפור ותשעה באב אסור בהחלט לשטוף את הפה. האם כך גם בתענית אסתר ? האם מותר להתרחץ בתענית אסתר ?</p>
<p>כל הנ"ל רק אם יש בביהכנ"ס 6 אנשים שמתענים. (אם חלה תענית אסתר ביום חמישי או שני שבו מוציאים ממילא ס"ת ואין ששה מתענים , בקריאת התורה של שחרית יקראו את הפרשה של אותו שבוע (אבל לא קריאה של תענית ציבור) ובמנחה לא יוציאו ס"ת כלל</p>	<p>12</p> <p>בתענית אסתר מוציאים ס"ת וקוראים "ויחל משה" וכן אומרים "עננו" בתפילה. האם בכל מצב ?</p>
<p>רבי צבי הירש קידנובר (פולין 1645-1712) בספרו "קב הישר" כתב:</p> <p>" וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא..... ביום התענית אסתר .. יאמר .. מזמור כ"ב בספר תהלים : "אילת השחר", ואח"כ ישפוך שיחו לפני השם יתברך ויבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר " ויש שקוראים בתחילה את מזמור כב' ולאחר מכן מדליקים נר לכבוד נשמת אסתר ונר לכבוד נשמת מרדכי ונותנים צדקה ורק לאחר מכן מבקשים בקשות בזכות מרדכי ואסתר (כדאי לנסות....)</p>	<p>13</p> <p>האם יש איזושהיא סגולה מיוחדת ליום "תענית אסתר ?</p>
<p>יש לומר "זכר למחצית השקל" כיון שאם יאמר מעות אלו הן "מחצית השקל" נמצא שהן הקדש ואסור להינות מהן ולא יוכל לתתם לעניים</p>	<p>14</p> <p>איך צריך לומר "מחצית השקל" או "זכר למחצית השקל" ?</p>
<p><u>לפי מנהג אשכנז</u> יש לתת עבור כל אחד ואחת מבני המשפחה 3 מחצית המטבע הנקוב באותה מדינה, כשבמדינתנו הכוונה למטבע של "חצי שקל" כלומר יש לתת 3 מטבעות של "חצי שקל". מינהג שני באשכנז הוא שמגביהים 3 מטבעות מכסף טהור (אם יש בביהכנ"ס) וכך קונים אותם וכשמחזירים אותם לקערת הצדקה מוסיפים תרומה כספית .</p> <p><u>לפי מנהג ספרד</u> יש לתת עבור כל אחד ואחת מבני המשפחה רק מגיל 13 אבל המינהג הוא לדקדק ולתת עבור כל אחד ואחת מבני המשפחה ואפילו פחות מגיל 13 ואפילו עבור עוברים ברחם אימם , עלות של 10 גרם כסף טהור (כולל מע"מ) שהיא בתשע"ו ש"ח לפחות ואם קשה לו יתן עלות של 10 גרם כסף טהור (כולל מע"מ) כאמור לעיל רק עבורו ואילו עבור כל אחד משאר בני ביתו יתן סכום מועט כיכולתו.</p> <p>יוצאים ידי חובה במתן המחאה בנקאית (צ"ק) בסכום השווה בערכו למינהגים הנ"ל (נכון בעיקר למינהג הספרדים) רק בתנאי שניתן להשתמש בצ"ק בו ביום - אם הבנקים פתוחים או שהצ"ק סחיר ואינו למוטב בלבד.</p>	<p>15</p> <p>כמה כסף יש לתת כדי לקיים מנהג "זכר למחצית השקל" ?</p> <p>האם אפשר לתת צ"ק ?</p>
<p><u>לפי מנהג אשכנז</u> (רמ"א בשם מהרי"ל) יש לתת "זכר למחצית השקל" בליל פורים, לפני תפילת מנחה (וי"א שהסיבה היא כדי שהצדקה תהיה יחד עם התענית)</p> <p><u>לפי מנהג ספרד</u> נהגו לתת לפני תפילת ערבית ומקרא מגילה של ליל פורים (כלומר לאחר מנחה הסמוכה לערבית) לדעת הרב אליהו זצ"ל אפשר לתת מעות אלו כבר מתחילת ר"ח אדר (הסמוך לניסן) , ולדעת הרב ישראל זצ"ל אפשר לתת עד ר"ח ניסן.</p>	<p>16</p> <p>מתי יש לתת את "זכר למחצית השקל" ?</p>

17	למי תורמים את כסף "זכר למחצית השקל"?	במסכת סופרים (פרק כא) מבואר שיש לתת את מעות "זכר למחצית השקל" לצדקה לעניים וי"א גם למוסדות צדקה וי"א גם לתלמודי תורה ולישיבות וי"א גם לבתי כנסת (למוסדות תורה עדיף מביכנ"ס לדעת הגר"ע). כמובן שאם יש ת"ח העוסק בתורה שהוא עני עדיף לתמוך בו ואז זוכים לא רק בצדקה אלא גם בתלמוד תורה.
18	האם מותר לעבוד בפורים?	מן הדין מותר לעבוד בפורים אבל המנהג הוא להחמיר ולא לעבוד בפורים וחז"ל אמרו שהעושה מלאכה בפורים אינו רואה בה סימן ברכה <u>מותר לעשות מלאכה במקרים הבאים:</u> בליל פורים לבני הפרזים (עיר שלא היתה מוקפת חומה מימות יהשע בן נון), מותר ב טו' אדר לבני המוקפים (עיר שהיתה מוקפת חומה מימות יהשע בן נון), מותר ביד' אדר בעיר שיש ספק שהיתה מוקפת חומה – ביום יד' – אסור, ביום טו' – מותר, אבל עדיף להחמיר. מלאכת מצוה מלאכה לצורך פורים מלאכת דבר האבד (אם לא יעבוד יפסיד את הקרן) להתגלח לצורך פורים (לכתחילה יתגלח לפני פורים), להסתפר – יש אוסרים. לגזוז צפרנים- מותר.
19	כאשר פורים חל במוצש"ק מה קודם, מגילה או הבדלה?	מאחר ואנו רוצים לאחר כמה שיותר את יציאת השבת, קוראים קודם את המגילה ולאחריה עושים הבדלה. לפי מנהג הספרדים אומרים לפני קריאת המגילה את ברכת "מאורי האש" (כיון שכבר עם הקריאה אנו נהנים מהאור ולכן מברכים לפני ההנאה) ולאחר קריאת המגילה אומרים את ההבדלה (בלי ברכת "מאורי האש").
	מהן ההכנות שיש לעשות לכבוד פורים?	צריך ללבוש בגדי יום טוב בפורים (כבר מהערב) כי לא נאה שיקרא "ותלבש אסתר מלכות" או "ומרדכי יצא בלבוש מלכות" כשהוא לבוש בבגדי חול (מהרי"ל, רמ"א). ורבינו חיים ויטאל (תלמיד האר"י) היה נוהג לטבול לפני כניסת פורים. (כך מובא בדברי יצי"ב)

מדוע מתחפשים בפורים ?

1. חז"ל אומרים שכל הצרה שבאה על עם ישראל ע"י המן היתה תגובה לכך שהם השתחוו לפסל בזמן נבוכדנצר. הגמרא מדייקת שהם לא השתחוו ממש אלא עשו עצמם כמשתחווים כלומר כאילו "התחפשו" לעובדי עבודה זרה וזכר לזה אנו מתחפשים ואנו אומרים בזה שגם כיום אם יש יהודי שמתנהג כמו אומות העולם זה רק הצגה ותחפושת אבל באמת הוא יהודי טוב ושלם
2. במגילה נאמר שכל עמי הארץ התיחדו (התחפשו ליהודים) כדי שלא יהרגו אותם וזכר לישועה זו אנו מתחפשים
3. מרדכי יצא בלבוש מלכות וגם אסתר לבשה מלכות כלומר לבשו בגדים שונים מהבגדים הרגילים שלהם וזכר לזה אנו לובשים בגדים שונים ומתחפשים
4. חז"ל אומרים שחברונה הוא אליהו הנביא כלומר אליהו התחפש לדמות אדם אחר וזכר לזה אנו מתחפשים.

מדוע אוכלים דווקא אזני המן ? מדוע הן משולשות ?

1 ( ) אוזן המן היא סתם בצק. הטעם האמיתי, הפרג או השוקולד, חבוי בפנים. מעבר לחזות החיצונית הרגילה, ישנו הפנים של אוזן ההמן, השופע מתיקות. כך גם הנס שהיה בפורים. כאשר מתבוננים מבחינה חיצונית בסיפור המגילה לא היה כאן נס, המלך מבטל גזירה בגלל אהובתו, אבל בעיון מעמיק רואים את יד השם בכל האירועים איך הישועה צומחת לפני הפורענות ואיך האיש הנכון נמצא במקום הנכון בזמן הנכון דבר המראה שהיה פה נס עצום אבל הוא רק מוסתר כמו הפרג שבתוך אוזן המן. אף חיינו דומים לכך. ישנם זמנים שבהם נראה כי כוחות מקריים דוחפים ומושכים אותנו אנה ואנה. קורים לנו דברים שנראים אקראיים ומקריים, אין כל שיטה נגלית לעין, אבל זו לא אמת. ישנה שיטה ותכלית, אך הן סמויות מן העין. מתחת לפני השטח ישנה יד מתוקה ולב חם המכוונים את היקום רק לעתים רחוקות אנו רואים את היד הזו. פורים הוא אחד הימים שבהם היא התגלתה.

2 ( ) בגרמנית ואיטלקית מאפים הממולאים בפרג נקראו "מהן טאשאן" ובמהלך הדורות הוחלפו אותיות "מהן" למילה "המן"

3 ( ) נאמר בגמרא: "נכנס המן לבית גנזי המלך כפוף-קומה, אבל וחפוי ראש, **אוזניו מקוטפות** ועינו חשוכות..." (מגילה טז.). באותם ימים נהגו לכרות אוזניהם של העולים לגרדום.

4 ( ) אם אוזני ההמן היו מרובעות והיו להם ארבע כנפות היינו חייבים להטיל בכל כנף ציצית.....

5 ( ) באידיש מכנים את העוגיות הללו בשם "המן-תש", כי תש כוחו של המן בראותו את זכות שלושת האבות, אברהם יצחק ויעקב המסומלים בשלושת צלעות עוגיית "אוזן המן".....

שו"ת בעניני קריאת המגילה

מס	השאלה	התשובה
1	ממתי ועד מתי אפשר לקיים את מצות קריאת מגילת אסתר של ליל פורים ?	לכתחילה יש לקרוא מצאת הכוכבים של ליל פורים (זמן צאת הכוכבים הוא 25 דקות אחרי השקיעה וי"א 13.5 דקות לאחר השקיעה וי"א 18-20 דקות לאחר השקיעה) עד עלות השחר של יום פורים אבל בשעת דחק וסכנה (כגון מלחמה) מותר לקרוא כבר מפלג המנחה (דהיינו שעה ורבע לפני צאת הכוכבים) עם ברכותיה
2	ממתי ועד מתי אפשר לקיים את מצות קריאת מגילת אסתר של יום פורים ?	לכתחילה יש לקרוא מזריחת השמש (ובדיעבד ואנוס יכול לקרותה כבר מעלות השחר ואילך) של יום פורים עד שקיעת השמש (ובשעת הדחק אם נזכר לאחר השקיעה בבין השמשות יכול לקרותה לאחר השקיעה בבין השמשות אבל ללא ברכה)
3	אם יודע שבפורים יהיה בדרך ולא יהיה באפשרותו לקרוא מגילה רשאי להקדים לקרוא כבר מיום ג', יב', יא' באדר אבל ללא ברכה (ולכתחילה יקראנה במנין במקרה זה). ואם יוצא לדרך לפני יא' באדר ויודע שלא יוכל לקרוא מגילה בימים שבין יא' באדר ליד' או טו' באדר רשאי לקרוא מגילה כבר מתחילת חודש אדר ללא ברכה.	אם יודע שבפורים יהיה בדרך ולא יהיה באפשרותו לקרוא מגילה רשאי להקדים לקרוא כבר מיום ג', יב', יא' באדר אבל ללא ברכה (ולכתחילה יקראנה במנין במקרה זה). ואם יוצא לדרך לפני יא' באדר ויודע שלא יוכל לקרוא מגילה בימים שבין יא' באדר ליד' או טו' באדר רשאי לקרוא מגילה כבר מתחילת חודש אדר ללא ברכה.
4	האם אבל ל"ע חייב במקרא מגילה כרגיל ? (לגבי משלוח מנות ומתנות לאביונים לאבל ומאבל, ראה להלן)	אבל ל"ע, אפילו ב "שבעה" חייב במקרא מגילה ויכול גם ללכת לביהכנ"ס לשמוע מגילה (וי"א דוקא ביום אבל בליל פורים יתפלל בביתו ואח"כ ילך לשמוע מגילה) ויכול להוציא את הציבור ידי חובה ולברך "שהחיינו" עבור הציבור (ויש חולקים אבל גם לדעתם אם קורא לבני ביתו או אם הוא ש"צ קבוע, יכול לקרוא ולברך). למנהג האשכנזים, אבל לא יקרא את המגילה על מנת להוציא אחרים . בפורים האבל לא נוהג אבילות בדברים שבפרהסיא אלא רק בצינעא (אסור ברחיצה ותשמיש המיטה ועוד) וילבש בגדים עליונים לכבוד פורים
6	האם גם על המגילה ביום מברכים "שהחיינו" או רק על המגילה בליל פורים ?	לפי מנהג ספרד מברכים "שהחיינו" רק על המגילה בלילה ולא על קריאתה ביום כמו בסוכה שמברכים עליה "שהחיינו" בלילה ולא שוב ביום. מאידך לפי מנהג אשכנז מברכים שוב "שהחיינו" ביום כיוון שעיקר מצוות קריאת המגילה היא ביום מאחר שביום המצווה מדברי קבלה (תקנה של מרדכי ואסתר כמו תקנה של נביאים) ובלילה המצווה היא מדרבנן (שלמדו זאת מדרש בפסוק "אלוקי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה ליי").
7	לאחר סיום המגילה מברכים את ברכת "הרב את ריבנו". האם צריך מנין כדי לברך ברכה זו ? האם מברכים אותה גם אם קוראים לנשים בלבד ?	יש אומרים (הגר"ע) שמברכים אותה רק אם יש עשרה אנשים או עשר נשים. וי"א (בא"ח) שגם יחיד יכול לברך ברכה זו.
8	האם שמיעת מגילה במנין גדול ברוב עם חלה גם על נשים ?	לדעת הרב אלישיב (וגם בחזו"ע) הדין של ברוב עם לא נאמר גם על נשים ולכן אישה יכולה להעדיף מנין פרטי שקט (שבו תוכל לצאת ידי חובה כיוון שבבית הכנסת לא תמיד יוצאים בגלל הרעש שמונע ממנה להפסיד ולו מילה אחת) ובטוח על מנין ברוב עם בבית כנסת.
9	האם מי שכבר יצא ידי חובת מגילה בביהכנ"ס וקורא שוב להוציא גברים אחרים יכול לברך להוציא אחרים או נשים ?	מי שכבר יצא ידי חובת מגילה בביהכנ"ס וקורא שוב להוציא גברים אחרים למנהג הספרדים : לכתחילה יברך אחד השומעים ורק אם אין שומע שיודע לברך, יברך הקורא עבורם למנהג האשכנזים : בכל מקרה יברך הקורא ואם יצא ידי חובה וקורא שוב להוציא נשים למנהג האשכנזים : אחת מהנשים תברך הברכות שלפני המגילה ואת הברכה הראשונה תברך בנוסח "לשמוע מגילה" (ואם יש שם גבר שלא שמע מגילה כנראה יש לברך "על מקרא מגילה") מנהג הספרדים : י"א שאין מברכים כלל לנשים במקרה זה (הרב אליהו זצ"ל) וי"א שמברך כרגיל את כל הברכות ובנוסח הרגיל "על מקרא מגילה" (הגר"ע) ולענין ברכת "הרב את ריבנו" אפשר כאמור לברך רק בעשרה גברים או עשר נשים.

10	<p>האם אישה יכולה בשעת הדחק להוציא גבר ידי חובת קריאת המגילה ?</p>	<p>לדעת הספרדים אישה יכולה אבל רק בשעת הדחק להוציא גבר ידי חובת קריאת מגילה אבל לדעת פוסקי אשכנז אישה לא מוציאה גבר ידי חובה.</p> <p>(אישה שיצאה כבר ידי חובה אינה יכולה לקרוא ולהוציא אישה אחרת)</p>
11	<p>האם הש"ץ צריך לעמוד בזמן שמברך ומוציא את הציבור ?</p> <p>האם הקורא לנשים או אפילו יחיד בביתו צריך לעמוד בשעת הברכות ?</p>	<p><u>מנהג האשכנזים</u> : הקורא הן ביחיד והן בציבור צריך לעמוד בזמן שהוא מברך, וכן על השומעים לעמוד בעת הברכה</p> <p><u>מנהג הספרדים</u> : הקורא בציבור צריך לעמוד בזמן שהוא מברך, ולגבי השומעים יש שנהגו לעמוד בעת הברכה ויש שנהגו לשבת. כמו כן הקורא לנשים או אפילו יחיד בביתו יש שנהגו שצריך לעמוד בשעת הברכות ויש שנהגו לשבת לדעת הרב אלישיב על הציבור לעמוד גם בברכת "הרב את ריבנו".</p> <p>הקורא מגילה לנשים (אפילו שהן יותר מעשר) יכול לבצע את הקריאה בישיבה.</p>
12	<p>יש לי מגילה כשירה, האם לברך ולקרוא בלחש עם הש"ץ או לא לברך אלא לסמוך על ברכת הש"ץ ?</p>	<p>אפשר לברך אבל עדיף יותר שהש"ץ יברך ויכוין לצאת בברכתו כי ברוב עם הדרת מלך (ובמקרה זה לא יענה "ברוך הוא וברוך שמו" אלא רק "אמן")</p>
13	<p>האם יוצאים ידי חובת מצות מגילה אם שומעים את קריאתה ברדיו או בטלפון ?</p> <p>האם צריך לענות אמן על הברכה ברדיו או בטלפון ?</p> <p>האם יוצאים ידי חובת מצות מגילה אם שומעים את קריאתה באמצעות רמקול ?</p>	<p>לא יוצאים ידי חובה אם שומעים קריאת מגילה ברדיו או בטלפון אפילו בשידור ישיר כיון שהשומע אינו שומע את קול האדם הקורא ממש אלא זה עיבוד של הקול.</p> <p>יש לענות אמן על הברכות רק כששומעים בשידור ישיר.</p> <p>רק אם השומע נמצא בקרבת הקורא במגילה ויכול לשמוע אותו גם ללא רמקול, יוצא ידי חובה אם שומע ע"י רמקול.</p>
14	<p>עיוור אילם וחרש (וכן המתקשה בשמיעה ומשתמש במכשיר שמיעה), מה דינם לגבי מגילה ?</p>	<p>אילם ועיוור חייבים לשמוע מגילה. עיוור אינו מברך ברכות המגילה.</p> <p>חרש (אבל יכול לדבר) – חייב לקרוא לעצמו את המגילה, ויש מחלוקת אם בדיעבד מוציא אחרים בקריאתו.</p> <p>אם שומע רק ע"י מכשיר שמיעה וללא המכשיר שומע רק קול הברה – אינו יוצא כאשר שומע מקרא מגילה מהחזן וגם אינו מוציא אחרים ידי חובה ולכן עליו לקרוא בעצמו את המגילה</p> <p>אם כבדו אזניו אבל בכל זאת הוא כן שומע אבל כאשר צועקים לאוזניו או כאשר משתמש חוצצרות לאוזניים או ע"י מכשיר שמיעה הוא שומע יותר טוב – יכול להוציא אחרים ידי חובה.</p>
15	<p>האם מותר לאכול או לשתות לפני קריאת המגילה בלילה ואו בבוקר ?</p> <p>מי שקשה לו להמשיך בצום תענית אסתר עד אחר קריאת המגילה, האם יכול לאכול או לשתות לפני המגילה ?</p> <p>האם אשה בבוקר לא תאכל עד שתשמע מגילה ?</p>	<p>לכתחילה חצי שעה לפני זמן קריאת המגילה בלילה או בבוקר אסור לאכול ואו לשתות אבל אם קשה לו להמשיך בצום תענית אסתר עד אחר קריאת המגילה (וכבר הגיע זמן צאת הצום) או בבוקר שכבר התפלל שחרית ועדיין לא קרא את המגילה, שאז אסור לו לאכול לפני שיקרא מגילה, או אשה שהיא רעבה מאוד בבוקר ואסור לה לאכול לפני שתשמע את קריאת המגילה. מותר לנ"ל לאכול ולשתות כדלהלן :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. לחם השוקל (או בנפח) פחות מ "כביצה" דהיינו פחות מ 56 גרם 2. מאפים שברכתם "מזונות" השוקלים (או בנפח) פחות מ "כביצה" דהיינו פחות מ 56 גרם 3. שאר סוגי המאכלים שאינם מיני דגן, אפילו יותר מ"כביצה" דהיינו אפילו יותר מ 56 גרם 4. לשתות תה, קפה וכד' <p>לאדם חלש שהמתנה למגילה תזיק לבריאותו ועלול לחלות וגם אכילת ארעי כנ"ל לא תספיק לו, מותר לו לאכול לפני המגילה אבל יבקש ממשהו שיזכיר לו לקרוא מגילה לאחר האכילה</p>

16	<p>המגילה נקראת "אגרת" ולכן יש לקרואה כאגרת ולפשוט אותה לפני הקריאה. כיצד יש לפשוט אותה ?</p>	<p><u>מנהג האשכנזים</u> לפשוט (לפתוח) את המגילה מתחילתה עד סופה ולקרוא ממנה כאשר היא פשוטה</p> <p><u>מנהג הספרדים</u> הקורא ביחיד: יתחיל לקרוא ממנה כשהיא גלולה אבל כאשר יסיים עמוד לא יגלול אותו אלא יניח אותה פתוחה כך שבסוף הקריאה כל המגילה תהיה פתוחה לפניו כאגרת</p> <p>הקורא בציבור: עדיף שיפשוט אותה כמנהג האשכנזים אבל אם לא יכול, מעיקר הדין יעשה כמו היחיד כנ"ל</p>
17	<p>אם לא שמע אפילו מילה אחת מהקורא במגילה, לא יצא ידי חובה ואם כן מה יעשה אדם שבגלל הרעש לא שמע מילה מסוימת מהקורא או שאחר והגיע קצת לאחר התחלת הקריאה במגילה ?</p>	<p>אם לא שמע אפילו מילה אחת מהקורא במגילה או שאחר והגיע קצת לאחר התחלת הקריאה במגילה יקרא את המילים החסרות (יבטא אותן בשפתיים) מתוך הספר שברשותו (בן אם יש לו מגילה כשרה ובין אם אין לו וקורא מתוך ספר) וימשיך עד שיגיע למקום שבו המצא החזן ואז יפסיק ורק ימשיך להקשיב לשאר המגילה</p> <p>כך גם לגבי נשים שחייבות במגילה כמו הגברים. (אם הרעש בעזרת נשים לא מאפשר לשמוע את המגילה מילה במילה עדיף שנשים יתקבצו ביחד ויקראו להן בנפרד במקום שקט המאפשר שמיעה כהלכה.</p>
18	<p>על אלו טעויות מחזירים את הקורא ועל אלו טעויות לא מחזירים אותו ?</p>	<p>דילג על מילה או אות – מחזירים אותו</p> <p>ביטא מילה בצורה שלא משנה את המשמעות שלה (קרא יהודיים במקום יהודים) – לא מחזירים אותו</p> <p>ביטא מילה בצורה שמשנה את המשמעות שלה (קרא ישב במקום יושב, נפל במקום נופל) – מחזירים אותו</p>
19	<p>על מה צריך לשים לב במילים "ויהיו נקראים לפני המלך" ?</p>	<p>יש להיזהר לא לומר את האות ו של המילה "ויהיו נקראים" בניקוד שווא. אלא יש לומר בניקוד פתח תחת השווא לומר שהדברים היו נקראים מעצמם. אם בכל זאת קרא בשווא יצא יד"ח בדיעבד (גרש"ז אוירבך)</p>
20	<p>על מה צריך להקפיד מי שדילג על מילה או פסוק כאשר הוא משלים זאת מהספר שבידו?</p>	<p>שם ד' לא מופיע בפירוש במגילה אבל מרגישים את מציאותו ע"י התיזמון של המאורעות וע"י שתמיד נמצא האיש הנכון בזמן הנכון דבר המראה שהקב"ה מושך בחוטים לכן אם נקרא את המגילה שלא לפי הסדר והתרחשות המאורעות (הקורא למפרע) הרי שלא נרגיש את יד ד' המנהלת את הענינים ולכן אם דילג או לא שמע מילה ונזכר לאחר כמה פסוקים ואז השלים אותה ומיד המשיך לשמוע – לא יצא שהרי לא קרא לפי הסדר (קרא למפרע לא יצא) אלא עליו לחזור לפסוק שדילג ומשם ימשיך לקרוא מהספר על הסדר עד שיגיע לקורא</p>
21	<p>דיבר באמצע קריאת המגילה, יצא ידי חובתו?</p>	<p>לכתחילה אסור לקרוא ולשמוע לדבר אפילו מילה אחת במהלך המגילה</p> <p>אם נאלץ הקורא (הש"ץ) בשעת הדחק והאונס לדבר – יצא ידי חובה</p> <p>אם נאלץ השומע בשעת הדחק והאונס לדבר ובנתיים המשיך הש"ץ בקריאתו – לא יצא שהרי הפסיד לשמוע מילים, אלא עליו לקרוא מהספר שבידו ממקום שהפסיק בדיבור עד למקום שבו נמצא הש"ץ וכך יצא ידי חובתו</p>
22	<p>האם מותר לענות לקדיש, קדושה או לענות אמן על ברכה באמצע הקריאה</p>	<p>מותר לקורא (הש"ץ) לענות לקדיש, קדושה או לענות אמן על ברכה באמצע הקריאה</p> <p>אסור לשומע לענות לקדיש, קדושה או לענות אמן על ברכה באמצע הקריאה כיון שבנתיים ימשיך הקורא בקריאתו ויפסיד לשמוע כמה מילים והכלל הוא העוסק במצוה פטור מן המצוה</p>
23	<p>אם קרא את עשרת בני המן שלא בנשימה אחת, האם יצא ידי חובה?</p>	<p>לכתחילה יש לומר את עשרת בני המן (החל מהמילים "חמש מאות איש" כולל כל שמות בני המן עד המילה "עשרת") בנשימה אחת כיון שכולם נהרגו ונתלו כאחד אבל בדיעבד אם לא אמר בנשימה אחת – יצא ידי חובה</p>
24	<p>על מה על הקורא במגילה לשים לב כאשר הוא קורא את עשרת בני המן ?</p>	<p>מאחר שעשרת בני המן כתובים במגילה בטור זה מתחת לזה ובטור שממול כתובה המילה "ואת" זו מתחת לזו, עלול הקורא (אשר ממילא קורא במהירות כי רוצה לאמרם בנשימה אחת) לומר את המילה "ואת" ואת שמות בני המן לא מתוך המגילה ולכן יש להזהר ולקרוא כל פעם את המילה "ואת" ואת שמות בני המן מתוך המגילה, אבל אם בדיעבד אם קרא כמה מילים לא מתוך המגילה – יצא.</p>
25	<p>בלע אות בקריאת המגילה, יצא ?</p>	<p>אם מחמת בליעת האות השתנה הענין – לא יצא וחוזר להיכן דבלע. אם הענין לא השתנה – לא חוזר (הרב אלישיב, אשרי האיש רפ"ח)</p>

26	האם צריך לקרוא את המגילה בטעמים ?	לכתחילה יש לקרותה בטעמים. בדיעבד מי שקראה ללא טעמים יצא יד"ח. וחזן שהוא תלמיד חכם אבל אינו יודע לקרותה בטעמים קודם לחזן שאינו תלמיד חכם שיודע לקרותה בטעמים (עיר מבצר)
27	האם לברך את ברכת "הרב את ריבנו" רק לאחר גלילת המגילה או תוך כדי הגלילה ?	על הש"ץ לברך "הרב את ריבנו" רק לאחר שהוא גלל את המגילה מסופה לתחילתה שהרי אם ישאיר אותה פתוחה ולאחר מכן יברך גנאי הוא למגילה שתהיה פתוחה שלא לצורך ואם יברך תוך כדי גלילה, גם זה אסור שהרי אין לעשות כל פעולה בזמן ברכה ולכן עדיף שיגלול את המגילה לגמרי ורק אז יברך
28	נפלה המגילה, מה הדין ?	אין צריך להתענות אבל צריך לתת צדקה. נשרפה המגילה יש לשאול מורה הוראה.
29	מתי קוראים במגילה בעיר שיש ספק אם היתה מוקפת חומה מימות יהשע בן נון ?	בעיר שיש ספק אם היתה מוקפת חומה מימות יהשע בן נון (כמו חברון, טבריה, יפו, לוד, עזה, עכו, צפת, רמלה, שכם) קוראים ביום יד' כרגיל עם ברכה וכן קוראים גם ביום טו' אבל בלי ברכה
30	אדם הגר בעיר מוקפת חומה ההולך לעיר שאינה מוקפת חומה וכן הפוך, מתי יקרא את המגילה ביד' או בטו' ?	הזמן הקובע הוא היכן יהיה בזמן עלות השחר ולכן תושב עיר פרוזה (גבעת שמואל) הנוסע לירושלים (לכרך) ביום יד' באדר לאחר עלות השחר (כלומר בעלות השחר היה עדיין בג"ש) חייב בכל מצוות הפורים ביום יד' (כולל סעודת פורים) ופטור לחלוטין ביום טו'. אם הוא נוסע לירושלים בליל יד' באדר ובעלות השחר של יד' וגם של טו' יהיה בירושלים חייב בכל הלכות פורים רק ביום טו באדר (כמו ירושלמי). אם היה בעלות השחר של יום יד' בירושלים וחזר במהלך יום יד' לג"ש וביום טו היה בג"ש זהו מצב של ספק, ולכן עדיף להישאר בירושלים ביום טו כדי שיהא חיובו ביום טו' בלבד (כדין מוקף). אם בכל זאת הוא חוזר בליל טו' - קורא בשני הימים בלי ברכה.
31	כאשר פורים חל במוצאי שבת, האם מותר להביא את המגילה לביהכנ"ס ביום שבת לצורך הקריאה במוצש"ק ? האם מותר להכין קריאת המגילה בשבת ?	מאחר וענין זה מורכב מפרטי דינים רבים יש להתייעץ עם מורה הוראה אין להביא את המגילה לביהכנ"ס ביום שבת לצורך הקריאה במוצש"ק כיו שזו הכנה משבת לחול. (בשעת הדחק כגון שביתו רחוק מביהכנ"ס ולא יספיק ללכת מביהכנ"ס אחר צאת הכוכבים כדי להביא את המגילה, מותר להביאה רק לאחר שקיעת החמה לפני צאת הכוכבים. לדעת הרב קרליץ (עלון "מים חיים" גליון 170) מותר להכין קריאת המגילה בשבת ואין בזה משום הכנה (כנראה משום שכבר בשבת נהנה מעצם הלימוד כך שאינו מכין רק למוצש"ק). בשבת שאינה פורים מותר לטלטל את המגילה אבל כאמור לא להביאה בשבת לבית הכנסת עבור מוצש"ק.
32	על מה צריך לכוין בברכת "שהחינו" במגילה ?	יש לכוין גם על שאר מצוות פורים שהן משלוח מנות, מתנות לאביונים, סעודת פורים. האשכנזים (שמברכים "שהחינו" שוב ביום) יכונו זאת בברכת "שהחינו" בבוקר ואילו הספרדים (שמברכים "שהחינו" רק בלילה ולא מברכים שוב בבוקר) יכונו על מצות אלו בברכת "שהחינו" של לילה.
33	אם דיבר הקורא או השומע בין הברכות לתחילת הקריאה, האם יצא ידי חובה ?	אם דיבר הקורא או השומע בין הברכות לתחילת הקריאה לא יצא יד"ח וצריך לברך שוב "על מקרא מגילה" אא"כ דיבר בדיעבד לצורך המגילה שאז לא יברך שוב. אם דיבר בין גמר המגילה לברכת "הרב את ריבנו" נחלקו הפוסקים אם רשאי הוא לברך את ברכת "הרב את ריבנו"
34	שכח ולא ברך "שהחינו". האם יברך ?	אם הגיע עד עשרת בני המן יברך במקום שנזכר ואם נזכר אחרי שקראו עשרת בני המן – לא יברך
35	האם מברכים "שהחינו" רק בלילה או גם בקריאת מגילה של יום פורים ?	האשכנזים מברכים "שהחינו" גם בלילה וגם ביום. הספרדים מברכים רק בלילה
36	האם מי שמתנמנם בזמן הקריאה יצא ידי חובה ?	השומע כשהוא מתנמנם – לא יצא יד"ח. הקורא כשהוא מתנמנם – יצא בדיעבד (ולדעת הבא"ח צריך לחזור על הפסוקים שנתנמנם בהם)
37	למה לא אומרים הלל בפורים ?	א) קריאת המגילה היא ההלל (ב) עדיין אנחנו לא בגאולה שלימה ומשועבדים במקצת לתרבות הגויים
38	מה המיוחד בקריאת התורה בשחרית של יום פורים ?	קוראים "ויבא עמלק". בפרשיה זו יש רק 9 פסוקים ובדרך כלל כאשר קוראים לשלושה עולים צריך שיהיו 10 פסוקים. מסיבה זו הספרדים קוראים את הפסוק האחרון פעמיים (ובדיעבד אם קראו 9 פסוקים יצאו יד"ח). מאידך האשכנזים לא נהגו לכפול כיוון שבמקום שמפסיק הענין אין צורך שיהיו 10 פסוקים.

שו"ת משלוח מנות

מס	השאלה	התשובה
1	מדוע יש לשלוח מנות בפורים ? ולמה דווקא שתי מנות ?	<p>1. המן אמר על עם ישראל שהם "עם מפוזר ומפורד" וכדי להוכיח לו שאנו עם מאוחד ולא מפורד אנו שולחים מנות איש לרעהו (2 מנות לפחות לאדם אחד לפחות) וגם אוכלים אוכל שהחבר שלנו בישל ולהראות שסומכים עליו</p> <p>2. מאחר שיש מצוה לערוך סעודת פורים בפורים, יש חשש שיהיו אנשים שלא יהיה ברשותם מזון כדי לעשות סעודה, לכן תיקנו מצות משלוח מנות כדי שיהיה מזון בבית ואפשר יהיה לקיים מצות סעודת פורים</p> <p>3. שולחים דווקא שתי מנות כנגד שתי מתנות שנתן אחשורוש לאסתר המלכה את בית המן ואת הטבעת (ב"ח)</p>
2	מדוע לא מברכים על מצות משלוח מנות ?	רק מעשה שנראה לשם מצוה תיקנו ברכה עליו ומשלוח מנות לא נראה בוודאות שזה לשם מצוה
3	מה השיעור המינמלי של המנות ? האם גם משקה יכול להחשב כמנה (מתוך שתי המנות שיש לשלוח לאדם אחד) ?	<p>על כל מנה להיות בשיעור שראוי לכבד בו אורח חשוב אבל מעיקר הדין די בכזית בכל מנה</p> <p>מעיקר הדין גם משקה חשוב לפחות עם טעם קל (פרט לסודה או מים) נחשב למנה ויוצאים ידי חובה ובתנאי ששולח משקה ומין מאכל (ולא שני משקים) אבל עדיף להדר ולשלוח דווקא שני מיני מאכל. יוצאים ידי חובה רק במיני מאכל אכילים.</p>
5	אם בטעות שלחתי עוגות ומיני מתיקה לחולה סכרת שאינו אוכל מיני מתיקה, האם יצאתי ידי חובה ?	השולח לחבירו דבר שאינו יכול לאכול, כגון שהוא חולה סכרת ל"ע ושולח לו מיני מתיקה, לדעת הרב נויבירט - לא יצא אך לדעת הגרש"ז אורבך זצ"ל ולדעת הגר"ע יצא ידי חובה מעיקר הדין (אבל עדיף להחמיר ולשלוח לו אוכל שיכול לאכול או שישלח מנות לאדם נוסף).
6	האם אפשר לשלוח תה, קפה, סוכר כמנה במשלוח מנות ?	תבלינים שאפשר לאוכלם (ע"י תערובת באוכל) ללא צורך בישול – אפשר. תבלינים שצריכים בישול כגון תה או קפה לא יוצאים בהם ידי חובת משלוח מנות. בסוכר אפשר לצאת יד"ח משלוח מנות. (ע"פ הרב אלישיב)
7	האם משלוח מנות לרב או לאדם חשוב אחר צריכה להיות שונה ממשלוח מנות לאדם רגיל ופשוט ?	המנות צריכות להיות בהתאם לערך הנותן והמקבל כלומר אם הנותן עשיר עליו לתת מנות יקרות לפי יכולתו ואם המקבל הוא אדם חשוב, רב, ואדם נכבד יש לתת לו מנות לפי ערכו ולא מנות סתם כמו לכל אדם
8	האם אפשר לשלוח מנות בליל פורים ?	לא. השולח מנות בליל פורים – לא יצא ידי חובתו. מצות משלוח מנות היא רק ביום פורים
9	האם גם אשה חייבת במצות משלוח מנות ? האם הבעל יכול לשלוח גם עבור אישתו ?	<p>גם אשה חייבת במצות משלוח מנות כיון שהיתה באותו הנס אבל אשה תשלח לאשה וגבר לגבר (והסיבה: שמא ישלח הגבר מנות לאלמנה ויבוא לידי ספק אם התקדשה לו ע"י קבלת המנות, אבל מתנות לאביונים יכול לתת איש אפילו לאשה כיון שזה דרך צדקה)</p> <p>הבעל יכול לשלוח גם עבור אישתו (חוץ מהמנות שהוא שולח עבור עצמו) אם יודיע לאישתו שהוא שולח עבורה וגם יודיע למקבל שמשלוח המנות הזה הוא מאישתו (הליכות שלמה שלח')</p>
10	האם ילדים חייבים במשלוח מנות ?	ילדים חייבים במשלוח מנות החל מגיל מצוות (בן מגיל 13 ובת מגיל 12). פחות מגיל זה - טוב לחנכם לקיים מצוה זו.
11	האם יוצאים ידי חובה במשלוח מנות לילד קטן מגיל בר מיצוה ?	לא יוצאים ידי חובה במשלוח מנות לילד קטן מגיל בר מיצוה כיוון שכתוב "ומשלוח מנות איש לרעהו" וקטן אינו בגדר של איש.
12	האם אפשר לשלוח מנות ע"י הזמנה מחנות ?	הנותן הוראה לחנות השולחת משלוח מנות שישלחו מנה לפלוני והוא (השולח) ישלם להם לאחר פורים - יוצא ידי חובה ובתנאי שהמנות יגיעו ביום פורים ויהיה כתוב עליהם מי השולח. (ויותר טוב שיבקש מבעל החנות שיזכה את המנות לזה ששלח לו ע"י שיבקש מאדם אחר להגביה את המנות ולומר שהוא זוכה בהם עבור פלוני)

13	האם אבל ל"ע חייב במשלוח מנות והאם אפשר לשלוח לו מנות?	למנהג הספרדים – חייב לשלוח וגם שולחים לו ומקבל מנות כרגיל למנהג האשכנזים - לא שולחים לאבל מנות, אבל מותר לשלוח לבני משפחתו של האבל. מאידך האבל שולח לאחרים יכול להביא את המנות לחבירו גם בעצמו ויכול גם ע"י שליח
14	האם יש לשלוח ע"י שליח או להביא את המשלוח בעצמו לחבירו?	השולח מנות לחבירו ואינו בביתו והניח את המנות לפני דלת ביתו (בצורה כזו שהמקום קונה לו את הנימצא שם בתורת חצר) <u>והודיע לו</u> שהניח לו משלוח מנות - יצא ידי חובה ואפילו שרק בלילה יגיע לביתו ויקח רק אז את המנות. (נטעי גבריאלי שטו' ע"פ שו"ת בית שערים)
15	האם מי שמניח את משלוח המנות ליד דלת חבירו שאינו נמצא בבית והודיע לחבירו ששלח לו ויקבל את משלוח המנות רק לאחר פורים יוצא ידי חובת משלוח מנות?	יש נוהגים (אין זה מן הדין אלא רק ראוי לעשות כן) להקדים ולתת משלוח מנות ומתנות לאביונים לפני סעודת פורים בגלל הסיבות הבאות: 1. אם יתחיל קודם בסעודה הוא עלול להשתכר ולהמנע ממשלוח מנות ומתנות לאביונים 2. אחת הסיבות למשלוח מנות היא לאפשר לעניים לערוך סעודת פורים מהמנות שקיבלו, לכן יש להקדים משלוח מנות ומתנות לאביונים לפני הסעודה
16	האם יש לתת משלוח מנות ומתנות לאביונים ורק אח"כ לערוך סעודת פורים?	

שו"ת מתנות לאביונים

מס	השאלה	התשובה
1	מדוע לא מברכים על מתנות לאביונים?	שמא העני לא ירצה לקבל ממנו ואז הברכה תהיה לבטלה
2	מי מוגדר כאביון?	מי שאין לו לצרכים ההכרחיים לפרנסת ביתו ואפילו שקיבל כבר במהלך היום כסף שמספיק לו לפרנסת ביתו עדיין הוא מוגדר כאביון ויש לתת לו (גרש"ז) וי"א (הרב אלישיב) שגם מי שאינו גומר את החודש ע"י משכורתו ואין לו כסף בצד להשלים את המשכורת לשנה שלימה וי"א מי שהוא בעל חוב כתוצאה מהוצאות הכרחיות (רפואה, חתונה וכד') והוא קודם למי שהוא בעל חוב בגלל מותרות (שגם הוא מוגדר כאביון) וי"א שמי שפושט יד בגלל דחקו ובפורים לא מדקדקים במי שפושט ידו.
3	מדוע יש לתת מתנות לאביונים בפורים?	1. המן אמר על עם ישראל שהם "עם מפוזר ומפורד" וכדי להוכיח לו שאנו עם מאוחד ולא מפורד אנו מראים שאנו עוזרים זה לזה 2. מאחר שיש מצוה לערוך סעודת פורים בפורים, יש חשש שיהיו אנשים שלא יהיה ברשותם מזון כדי לעשות סעודה, לכן תיקנו מצות מתנות לאביונים כדי שיהיה להם כסף ויוכלו לרכוש מזון ולקיים מצות סעודת פורים
4	לכמה אביונים צריך לתת?	יש לתת מתנה אחת לאביון אחד ועוד מתנה אחת לאביון שני (כלומר, 2 מתנות ל 2 אביונים כ"א מתנה אחת)
5	האם אפשר לתת מתנות לאביונים מבלי שהמקבל ידע מי הנותן??	מעיקר הדין אין צורך שהנותן ידע מי המקבל או שהמקבל ידע מי שנתן אבל עדיף לדעת (אם העני לא יתבייש) וזאת כדי להרבות אהבה ואחוה.
6	האם המתנה צריכה להיות כסף או גם מיני תבשיל?	יוצאים ידי חובה בכסף (מטבעות, שטרות, צ'ק המחאה בנקאית), במיני תבשיל, במיני אוכלין.
7	האם מותר לתת מתנות לאביונים ע"י צ'ק? והאם גם ע"י צ'ק דחוי?	מותר גם ע"י צ'ק וגם אם הוא דחוי וגם אם הבנק סגור וגם אם הוא למוטב בלבד כיוון שאפשר לקנות בצ'ק זה או להמירו בצ'ק אחר של העני עצמו (גרש"ז) אוירבך והגר"ע והרב אשר וייס בע"פ
8	האם מותר לתת מתנות לאביונים ע"י מטבע זר של מדינה אחרת?	אם המטבע לא עובר לסוחר במדינה של העני – אי אפשר לתת. אם המטבע סחיר במדינה זו ובשאר מדינות כמו דולר – אפשר לתת (כך ניתן להסיק מדברי הליכות שלמה בענין מחצית השקל)

9	מה השווי של כל מתנה?	מעיקר הדין אפשר לתת מטבע שווה פרוטה לכל אחד משני האביונים אבל יש להחמיר ולתת כסף בשווי של סעודה אחת (י"א 170 גרס"מ"ק פת ופחית שתיה או כסף בשווי זה) לפחות לעני אחד וכנ"ל לעני שני כמובן, יש להרבות לתת בעין יפה ורוח נדיבה ומוטב להשקיע יותר במתנות לאביונים מאשר במשלוח מנות וסעודת פורים
10	האם אפשר לתת מתנות לאביונים בליל פורים?	לא. הנותן מתנות בליל פורים – לא יצא ידי חובתו. מצות מתנות לאביונים היא רק ביום פורים
11	האם אפשר לשים כסף בצדקה או לתת לארגון צדקה ביום פורים והכסף יחולק לעניים לאחר פורים?	לא. את המתנות לאביונים (הכסף וכד') יש לתת <u>ביום פורים לעני ישירות</u> , או לתת לארגון צדקה (אפילו לפני פורים) שמתחייב <u>לתת ישירות לעני את הכסף ביום פורים</u> ולא לאחר מכן
12	האם נשים חייבות במתנות לאביונים כמו גברים ללא כל הבדל. וכאשר הבעל נותן הוא יכול להוסיף ולתת בשם אשתו	נשים חייבות במתנות לאביונים כמו גברים ללא כל הבדל. וכאשר הבעל נותן הוא יכול להוסיף ולתת בשם אשתו
13	האם ילדים חייבים במתנות לאביונים?	ילדים חייבים במתנות לאביונים החל מגיל מצוות (בן מגיל 13 ובת מגיל 12). פחות מגיל זה - טוב לחנכם לקיים מצוה זו.
14	האם אבל ל"ע חייב במתנות לאביונים?	אבל ל"ע חייב במתנות לאביונים אפילו בתוך ה"שבעה".
15	האם אפשר לתת מתנות לאביונים מכספי "מעשר כספים"?	אין לתת מתנות לאביונים מכספי "מעשר כספים" אבל אפשר להוסיף ממעשר הכספים על הסכום שנותן כמתנות לאביונים
16	אם נותן מתנות לאביונים לזוג, איש ואישתו או לאב ובנו הסמוך על שולחנו, יצא ידי חובת מתנות לשני אביונים או שהאיש ואישתו (או האב ובנו) נחשבים כעני אחד ועליו לתת לעני נוסף?	לדעת "ערוך השולחן" (תרצ"ד ד) - איש ואישתו (או אב ובנו) נחשבים כעני אחד ועליו לתת לעני נוסף לדעת פוסקים אחרים - איש ואישתו (או אב ובנו) נחשבים כשני עניים ויוצא ידי חובה באמצעותם. ככל הנראה כדאי להחמיר
17	האם יוצאים ידי חובה בנתינת מתנות לאביונים לקטן שלא הגיע למצוות?	יוצאים ידי חובה בנתינת מתנות לאביונים לקטן שלא הגיע למצוות (כאביון אחד). ואין הדבר דומה למשלוח מנות שלדעת כמה פוסקים לא יוצאים ידי חובה במשלוח מנות לקטן.
18	האם אפשר לתת מתנות לאביונים עבור בני הבית?	אכן גם האישה ובני הבית חייבים ולכן אם הבעל נותן עבורם עליו לזכות להם את הכסף ע"י אדם אחר ואז לומר להם שהוא נותן מדעתם את הכסף למתנות לאביונים (הרב אלישיב)

"ולמלך אין שוה להניחם"

כל מה שהיה המן מקטרג את ישראל מלמטה, היה מיכאל מלמד עליהם סנגוריא מלמעלה.

אמר (מיכאל) לפניו: רבונו של עולם אין בניך מתקטרגין (ע"י המן) לא על שעבדו עבודת כוכבים, ולא על שגילו עריות, ולא על שפיכות דמים.

אלא אין מתקטרגין (ע"י המן) אלא שהן משמרין את דתותיך

אמר לו (הקב"ה): חייך, לא עזבתים ולא אעזבם

הדא הוא דכתיב "כי לא יטש ד' את עמו בעבור שמו הגדול"

בין חייבין בין זכאין

.....לפי שאי אפשר לעולם בלא ישראל (אסתר רבה, יב)

שו"ת סעודת פורים

מס	השאלה	התשובה
1	מדוע לא מברכים על מצות סעודת פורים ?	א) רק מעשה שנראה לשם מצוה תיקנו ברכה עליו וכשאוכל לא נראה בוודאות שזה לשם מצוה ב) רק בדבר שיש לאכול אוכל מסויים תיקנו ברכה אבל בסעודת פורים אין חיוב דווקא על אוכל מסויים כיוון שאם קשה לו לא חייב דווקא בשר למרות שעדיף (ראה להלן)
2	האם חובה לאכול בשר ולחם בסעודת פורים ?	כיון ש"אין שמחה אלא בבשר ויין" לכתחילה יש לאכול בשר בהמה (ולפחות בשר עוף) וכן לאכול לחם בסעודת פורים. אא"כ אכילת דברים אלו קשה לו או תזיק לו ואז יאכל מה שליבו חפץ אבל בצורת סעודה מכובדת
3	מהם דברי התורה שיש לומר בסעודת פורים ?	כמובן שאפשר לומר דברי תורה מכל פרד"ס התורה אבל בכל זאת נהוג גם לומר הלכה אחת לפחות מהלכות חג הפסח כיוון שיש לעסוק בהלכות הפסח 30 יום לפני החג ופורים הוא 30 יום לפני החג
4	האם חובה להשתכר בסעודת פורים (ובפורים בכלל) לאור אימרת חז"ל "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" ?	אם יש חשש שע"י השיכרות השותה יגיע לזילזול או להפסד מצוה אחת (אפילו מדרבנן) כגון: תפילת מנחה או ברכת המזון – אסור להשתכר ובמיוחד אם ע"י זה יתנהג בהתנהגות שתגרום חילול השם. וכדי לקיים את אימרת חז"ל "עד דלא ידע" ישתה קצת יותר ממה שרגיל, דבר שיביא אותו לידי שינה וכך בגלל היותו ישן לא ידע להבחין בין "ארור המן לברוך מרדכי" (ויש אומרים שהמילים "ארור המן" הן בגימטריא 502 בדיוק כמו המילים "ברוך מרדכי" ולכן ישתה כמות יין כזו שלא תאפשר לו להתרכז ולחשב את הגימטריא ולהבחין שהגימטריא של "ארור המן" היא זהה לזו של "ברוך מרדכי" או שלא ידע, בשיר שנהגו לשיר, איזה פזמון חוזר יש לומר עכשיו "ארור המן" או "ברוך מרדכי", או שלא ידע האם מעלת עם ישראל היא בגלל ברוך מרדכי או שזה בגלל ארור המן)
5	האם חובה דווקא יין או שאר משקאות משכרים	י"א דווקא ביין אבל לדעת פוסקים אחרים (גם תשובה של הגר"ע) אפשר גם במשקאות משכרים אחרים
6	האם חיוב שתיית יין זה רק במהלך סעודת פורים או גם אם שותה שלא במסגרת הסעודה	מדברי "אז נדברו" וע"פ מנהג הסטייפלר - יוצא ידי חובה גם אם שותה שלא במהלך הסעודה.
7	האם אפשר לעשות סעודת פורים בליל פורים ?	מאחר ונאמר "ימי משתה ושמחה" מכאן שהסעודה צריכה להיות דוקא ביום (ימי משתה) ואם עשה אותה בלילה לא יצא ידי חובה
8	מתי ביום נוהגים לאכול את סעודת פורים ?	יש הנוהגים לאכול סעודת פורים דוקא בבוקר לפני זמן מנחה גדולה ויש נוהגים לאוכלה דוקא אחר הצהרים המוקדמות (אין לאחרה ולהתחיל אותה סמוך לשקיעה) לאחר שמתפללים לפני כן מנחה גדולה
9	האם נשים חייבות בסעודת פורים ?	נשים חייבות בסעודת פורים כשם שהן חייבות בכל מצות הפורים מאחר וגם הן היו באותו הנס ובמיוחד שהנס נעשה ע"י אשה.
10	מי שהתחיל סעודתו ביום פורים והיא נמשכה ללילה, האם יאמר "על הניסים" בברכת המזון ?	עליו לומר "על הניסים" אבל י"א שאם התפלל ערבית במהלך הסעודה לא יאמר "על הניסים" ברכת המזון ולכן עדיף שיתפלל ערבית רק לאחר ברכת המזון ולדעת הרב אליהו זצ"ל אין לומר, בכל מקרה, "על הניסים" לאחר השקיעה. (ואם חל פורים ביום שישי ונמשכה הסעודה לשבת: למנהג האשכנזים יאמר רק "רצה" ולא "על הניסים" ולמנהג הספרדים לא יאמר אפילו "רצה" אא"כ המשיך לאכול באותה סעודה בלילה)

למנצח על איילת השחר

חז"ל אומרים שמזמור כב' בתהילים נאמר על ידי "איילת השחר" דהיינו אסתר

אסתר אומרת במזמור זה: א-לי א-לי למה עזבתני

אומר על זה מדרש שוחר טוב: אמרה אסתר למה נשתנה עלי סדורו של עולם וסדורן של אמהות, מה שרה אימנו ע"י שנשבת לילה אחת לקה הוא (אבימלך) וכל אנשי ביתו..... ואילו אני נתונה בחיקו של אותו רשע כל השנים הללו, למה אין אתה עושה לי ניסים (כמו לשרה ושאר האימהות), למה עזבתני.....

אז מה בדיוק קרה שם.....

שנה לבריאת העולם	המאורע
3327	גלות יהויכין (יכניה) לבבל ועימו גדולי התורה וכן מרדכי היהודי (לאחר מכן חזר מרדכי לירושלים)
3338	חורבן בית ראשון ע"י נבוכדנצר והוא מגלה את העם לבבל כולל את מרדכי
3339	גדליהו בן אחיקם נרצח
3386	בלטשצר מולך בבבל
3390	כורש מולך בפרס ונותן רשות לעלות לישראל (בעקבות הכרזתו עולה זרובבל עם אלפי יהודים וגם מרדכי)
3392	<p>אחשורוש מולך ובניית ביהמ"ק נפסקת (בערך בתקופה זו חוזר מרדכי לבבל ולמלכות אחשורוש)</p> <p>שנת שלוש למלכותו - משתה (כי חישב בטעות 70 שנה מגלות בבל ולא מהחורבן) ונפילת ושתי.</p> <p>שנת שבע למלכותו - בחירת אסתר (הוחבאה 4 שנים בבית מרדכי ובסוף בחודש טבת נילקחה לארמון).</p> <p>שנת י"ב למלכותו בי"ג לחודש ניסן - הטלת פור ואגרות שהשמידה תהיה בעוד 11 חודש ב' יג' אדר.</p> <p>מי"ג לחודש ניסן - שלושת ימי הצום שגזרה אסתר.</p> <p>בט"ו לחודש ניסן - אסתר מזמינה את אחשורוש והמן למשתה הראשון.</p> <p>בליל ט"ז לחודש ניסן - נדדה שנת המלך.</p> <p>ביום ט"ז לחודש ניסן - בבוקר ככה יעשה לאיש.</p> <p>בצהרים סעודה שניה.</p> <p>אחר הצהרים נתלה המן. ("וישבת המן ממחרת הפסח")</p> <p>ביום כ"ג לחודש סיון – מרדכי שולח אגרות שיש רשות ליהודים להתגונן ב' יג' אדר הקרוב</p> <p>שנת י"ג למלכותו - בי"ג לחודש אדר - הכו היהודים באויביהם ונתלו עשרת בני המן.</p> <p>בי"ד לחודש אדר - הכו היהודים בשושן עוד יום באויביהם.</p> <p>בי"ד לחודש אדר - נחו היהודים בכל המדינות מאויביהם. וכנגד זה פורים של פרזים.</p> <p>בט"ו לחודש אדר - נחו היהודים בשושן מאויביהם. כנגד זה פורים של מוקפים.</p> <p>שנה יד' למלכותו – נכתבה המגילה ע"י מרדכי ואסתר</p>
3406	דריוש השני (י"א שהיה בנה של אסתר) מולך על פרס
3408	התחלת בנין בית שני (70 שנה לאחר חורבן בית ראשון)

שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב
צָהֳלָה וְשִׁמְחָה
בְּרֵאוֹתֶם יַחַד
תִּכְלֹת מֶרְדֵּכִי.

תְּשׁוּעָתֶם
הִי יֵת לְנֹצַח,
תְּקוּתֶם
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.
בְּרוּךְ מֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי.

תקציר שאלות ותשובות בהלכות ימי הפורים ועיון בסיפור "מגילת אסתר"

מהדורה מורחבת לרגל "פורים המשולש" ולרגל "פורים קורונה", אדר התשפ"א

כל הזכויות שמורות למחבר מרדכי אפרתי ©

efratis@neto.net.il

052 – 5219169